

HYVINVOINTISUUNNITELMA

2017-2020

HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017-2020

Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kuntien tärkeimmistä tehtävistä ja kunnille jää edelleen merkittävä rooli asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä myös sote- ja maakuntauudistuksen toteutumisen jälkeen.

Eurajoen hyvinvointikertomuksen tarkoituksena on auttaa meitä kaikkia muodostamaan yhteistä kuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta ja edesauttaa sitoutumista yhteisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteisiin ja toimenpiteiden toteuttamiseen.

Hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosana toimii Eurajoki -strategia. Kuntastrategiaa täydennetään sen keskeisiä tavoitteita tarkemmin avaavan ohjelmajohtamisen avulla. Yhteisen kuntastrategian avulla saadaan yhteinen päämäärä tavoiteltavaksi ja saavutettavaksi. Strategian hyvinvointimittarit osoittavat painopisteet hyvinvoinnin johtamiselle. Strategian toteutumista, toimintaa ja toimintaympäristöä seurataan säännöllisesti mm. talouden ja toiminnan vuosikellon mukaan sekä mm. laatu- ja arviointityön yhteydessä. Hyvinvointikertomuksen painopisteenä niin strategisella kuin toiminnallisella tasolla on hyvinvointitiedon tuottaminen, analysointi ja kehittäminen.

Hyvinvointi-indikaattorit liitetään muuhun toimintaympäristötietoon ja indikaattoreihin sekä hyödynnetään talousarvion suunnitteluohjeiden ja itse talousarvion laadinnassa. Hyvinvointikertomustietojen kerääminen, hyvinvoinnin kehittämispainopisteiden asettaminen sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta tulee kytkeä normaalin toiminnan ja talouden sekä tiedolla johtamisen prosesseihin ja aikatauluihin. Hyvinvointikertomusta ja hyvinvointijohtamista ei nähdä erillisinä ”omana prosessinaan” vaan vuosikellon mukaiseen sekä valtuustokauden toimintaan suoraan kytkeytyvänä.

Työkaluna hyvinvointikertomuksen tuottamisessa on käytetty sähköistä hyvinvointikertomusta. Sähköinen hyvinvointikertomus indikaattoritietoineen on luettavissa sivustolta www.hyvinvointikertomus.fi.

Hyvinvointikertomus rakentuu seuraavista osista:

Osa I Päättävän valtuustokauden arviointi

Osa II Tulevan valtuustokauden suunnittelu

Päättävän valtuustokauden arvioinnissa on käytetty hyödyksi sähköisen hyvinvointikertomuksen laajaa indikaattoripakettia. Tiedot ovat vuosilta 2013-2016. Indikaattorit on jäsennetty eri asiakokonaisuuksiin, noudattaen myös elämänkaaren mukaista jaottelua.

Tulevan valtuustokauden suunnitelman keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet on koostettu hyvinvointikertomustiedon, strategian sekä talousarvion 2018 pohjalta. Hyvinvointikertomuksesta nousevat elämänkaaren mukaiset kehittämiskohteet huomioidaan palveluissa.

Hyvinvointisuunnitelman toteutumista sekä vaikutuksia seurataan ja arvioidaan vuosittain talousarvion raportoinnin yhteydessä.

Hyvinvointikertomustiedon käsittely ja tulkinta

tapahtuu palveluissa, ja tiedon perusteella määritellään kuntalaisten hyvinvoinnin vahvuudet ja valitaan seuraavan vuoden kehittämiskohteet.

Eurajoen kunta on ollut mukana valtakunnallisessa Terve Kunta –verkostossa kevästä 2017 lähtien. Verkosto kehittää ja arvioi verkostokuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategioita ja toimintamuotoja paikallisella tasolla sekä tuottaa ja välittää kokemuksellista tietoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mahdollisuuksista, keinoista ja työtavoista kuntien ja seutukuntien välillä ja valtakunnallisesti. Terve Kunta - verkoston koordinoijana toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Kunta on mukana niin ikään Kunta hyvinvoinnin edistäjänä -verkostoprojektissa. Monet toimintaympäristömme muutosajurit, kuten väestön ikääntyminen, syrjäytymisriskit, suuret terveyserot eri väestöryhmien välillä aiheuttavat sen, että hyvinvoinnin edistämiseen on kiinnitettävä entistä suurempaa huomiota. Kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen osana kunnan strategiaa (Kuntal 537) nousee uuden kuntalain myötä yhä keskeisempään asemaan. On todella tärkeää, että pystytään kansallisesti tukemaan kuntia uuden roolin haltuunotossa, mikä konkretisoituu juuri strategiatyön kautta. Mm. tähän tarpeeseen vastataan tällä verkostoprojektilla.

Hyvinvoinnin edistämistä tulee tarkastella asukas- ja asiakaslähtöisesti ottaen huomioon elämänkaaren eri vaiheet, kuten lapset ja perheet, ikääntyneet, työttömät, maahanmuuttajat jne. Asukkaiden hyvinvointi on olennainen osatekijä myös kunnan elinvoimaisuuteen ja yhdessä ne muodostavat tulevaisuuden kunnille kaksi tärkeää menestystekijää. Ei sovi myöskään unohtaa hyvinvoinnin ja osallisuuden välistä yhteyttä. Kuntaliiton uusi strategia korostaa tulevaisuuden kunnan konkretisointia sekä ennakoinnin merkitystä.

Elämänkaaren mukainen jaottelu:

- Talous ja elinvoima
- Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet
- Nuoret ja nuoret aikuiset
- Työikäiset
- Ikäihmiset
- Kaikki ikäryhmät

Eurajoen kunnan uutta strategiaa on valmisteltu syksyn 2017 aikana kunnanvaltuuston ja viranhaltijoiden yhteistyöllä. Strategian keskiössä on kuntalainen, jota ympäröi laadukkaat lähipalvelut, tehokas päätöksenteko ja toimiva organisaatio. Uuden strategian kärkiajatuksena on **Mahdollisuuksien Eurajoki**, joka on hyvinvoiva ja palveleva, vetovoimainen sekä aktiivinen toimija usealla osa-alueella. Kunnan tavoitteena on jatkossakin olla muuttovoittokunta, joka harjoittaa aktiivista elinkeinopolitiikkaa ja tarjoaa kuntalaisille laadukkaat palvelut.

Hyvinvointisuunnitelma

Terveellisten valintojen mahdollistaminen väestölle on tärkein keino kaventaa terveyseroja. Mitä aikaisemmin mahdollistetaan terveelliset valinnat ja puututaan ongelmiin, sitä enemmän voidaan vaikuttaa väestöryhmien välisiin terveyseroihin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin. Hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tärkeiden palveluketjujen saumaton kokonaisuus tukee terveyserojen kaventamiseen tähtäävää työtä. Tärkeätä on vaikuttaa ennalta ehkäisevästi, mutta samat toimenpiteet tukevat myös sairastuneiden arjessa pärjäämistä, vähentävät komplikaatioita ja palvelutarvetta.

Sote- ja maakuntauudistuksen jälkeenkin kuntien vastuulle jää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä. Työtä vahvistamaan kunnille on suunniteltu hyvinvoinnin ja terveyden edistämiskertoimeen (Hyte) perustuvaa kannustinmallia valtionosuuksiin. Hyte-kertoimeen valittaisiin indikaattoreita, joihin kunta pystyy omalla toiminnallaan vaikuttamaan. Palkitsemisen lähtökohtana olisi kunnan väestön hyvinvoinnin ja terveydentilan muutos, ja kuntaa palkittaisiin saavutetuista tuloksista, ei yksittäisistä toimenpiteistä.

Laajan valtuustokautta koskevan hyvinvointikertomuksen lisäksi valtuustolle raportoidaan vuosittain kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin kehityksestä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Raportti sisältää myös vuosittaisen hyvinvointisuunnitelman, jossa asetetaan vuosittaiset tavoitteet, konkretisoidaan toimenpiteet ja määritetään vastuutahot.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää hyvinvoinnin edistämistyön painopistealueet, kehittämiskohteet ja tavoitteet. Eurajoen kunnan hyvinvointisuunnitelmassa painopistealueiksi on määritetty:

1. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.
2. Turvallisen ja sujuvan arjen tarjoaminen.
3. Kasvun ja vanhemmuuden tukeminen
4. Yhdistysten osaamisen hyödyntäminen kuntalaisten aktivoinnissa.
5. Monipuolisten asumismahdollisuuksien mahdollistaminen.

Eurajoen kunnanvaltuusto on hyväksynyt hyvinvointikertomuksen painopistealueet vuosille 2017-2020.

Taulukoissa esitetään myös tavoitteiden saavuttamiseksi määritellyt toimenpiteet ja vastuutaho sekä resurssit ja arvointimittarit.). Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja mittaristoja on päivitetty syksyllä 2018.

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Palveluverkoston toiminnan arviointi ja prosessien kuvaukset	Ennakkovaikutusten arvioinnin käyttöönotto päätöksenteossa	jory, lautakunnat	ennakkovaikutusten arvioinnin koulutuksen järjestäminen ja käyttöönotto
Pitkäaikaistyöttömien elämänhallinnan ja osallisuuden edistäminen	Pitkäaikaistyöttömille tarjotaan kuntouttavan työtoiminnan paikkoja eri hallintokunnissa, ryhmätoimintana sekä kolmannen sektorin paikoissa.	Eri hallintokuntien tarjoamat kuntouttavan työtoiminnan paikat, Työpaja, Rauman Seudun Katulähetykseltä ostettavat ryhmät sekä kolmas sektori (seurakunta, yhdistykset yms.)	Asiakasmäärät (lkm): kaikki kuntouttavassa työtoiminnassa olleet/olevat Hallintokunnille asetettu sitova tavoite 10 % kunkin hallintokunnan virkojen ja toimien määrästä.
Pitkäaikaistyöttömien poluttaminen työllistymistä kohden	Pitkäaikaistyöttömien polun auki kirjoittaminen/ jaksottaminen. Työllistäminen jatkotoimenpiteenä onnistuneen kuntouttavan työtoiminnan ja /tai työkokeilun jälkeen.	Työpaja & sosiaalitoimi Kunnan työllistämismäärärahat. Osoitus yksityiseen tai julkiseen palveluun	Työllistettyjen määrä jatkotoimenpiteenä (lkm)
Päihde- ja mielenterveysasiakkaan osallisuuden ja elämänhallinnan tukeminen	Voimatupa-toiminnalla/sosiaalinen päivätoiminta tuetaan päihde- ja mielenterveysasiakkaiden sekä kaikkien muiden päiviinsä sisältöä ja tekemistä kaipaavien elämänhallintaa ja osallisuutta yhdessä tekemisen, olemisen ja kokemisen avulla. +työpajatoiminta	Rauman Seudun Katulähetykseltä ostettava sosiaalisen päivätoiminnan Voimatupa-ryhmätoiminta. Kuntouttavan työtoiminnan ryhmissä, joissa Fölriruakka-ruokajako (to Luvialla ja pe Eurajoella) on mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen ja kahvitteluun. Työpajalla nuoren elämänhallintaa ja osallisuutta tuetaan myös kullekin nuorelle räätälöidysti.	Kokoontumiskerrat ja asiakasmäärät (lkm) Nuoren selviytyminen omillaan ja mahdollisuus jatkaa polkuaan.
Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen matalan kynnyksen palveluilla	Sosiaalihuoltolain mukaisten perhepalvelujen tarjoaminen perheille oikea-aikaisesti, perustuen pääsääntöisesti palvelutarpeen arviointiin.	Lapsiperheiden kotipalvelun hoitaja ja perhetyöntekijä, perhepalvelun sosiaaliohjaajat	Shl perhepalvelut asiakasmäärä (lkm)
Mahdollisuus ikääntyä vireänä ja hyväkuntoisena (mahdollisimman pitkään omassa kodissa)	Vanhustenhuollon palvelut yhteistyössä vapaa-aikapalveluiden ja terveyspalveluiden kanssa. Ystäväpiiri-toiminta yksinäisyyden ehkäisemisessä. Voimaa Vanhuuteen-toiminnot tukena toimintakyvyn ylläpitämisessä.	Vanhustenhuollon henkilöstö, kulttuuri- ja liikuntapalvelut, seurakunta ja järjestöt	Kotona asuvat/prosenttiluku. Tavoitteena, että kotona asuu 94% 75 vuotta täyttäneistä. Harrastustoimintaan osallistuvien määrä (lkm) (määrän kasvattaminen)

Kehitysvammaisten kokonaisvaltaisen toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen	Toimarin työ- ja päivätoiminnassa asiakkaan toimintakyvyn arviointi ja seuranta. Erityispalvelut, erityispalvelupäällikkö, Toimarin vastaava ohjaaja.	Toimarin henkilöstö	TOIMI- arvioinnit tehtynä kaikille eurajokelaisille asiakkaille.
Terveyssuunnitelma	Terveyssuunnitelma terveyden tukena aluksi 55-69-vuotiaille	Eurajoen terveyskeskus	suunnitelman käyttöönotto ja tutkimus käynnistyvät
Koulutettujen ja muiden vapaaehtoisten ylläpito & lisääminen	Walkers ja Välimaan perinnetorpan vapaaehtoisten huomioiminen & jatkokouluttaminen Hyvinvointikaveritoiminnan vapaaehtoisten kouluttaminen ja toiminnan aloittaminen Vanhustenhuollon vapaaehtoistoiminta	vapaa-aikatoimi, järjestöt, vanhustenhuolto	koulutettujen ja muiden vapaaehtoisten lkm
Kirjasto matalankynnyksen paikkana hyvinvoinnin edistämiseksi	Kirjasto on yhteisöllinen kohtaamispaikka, joka mahdollistaa mielekkään vapaa-ajan tapahtumiseen, tarjoaa kokoontumis- ja koulutustiloja ja omaehtoisen opiskelun kaiken ikäisille	kirjasto- & vapaa-aikapalvelut	kirjastojen kävijämäärät (lkm)
Vapaa-aikatoiminnan tilat mahdollistavat monipuolisen harrastamisen	Tilojen ja paikkojen saavutettavuus ja toimivuus hyvällä tasolla. Kuntalaiselle tarjotaan ajanmukaiset tilat harrastamiselle	vapaa-aikapalvelut, palvelupäällikkö	Asiakaspalaute
Lasten mahdollisuus osallistua kesätoimintoihin	Järjestetään laadukasta leiri- ja uimakoulutoimintaa	vapaa-aikapalvelut	Uimakoulujen osallistujamäärät (lkm) Kesäleirien osallistujamäärät (lkm)
Vahvistaa tasapuolisesti kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta kulttuurin ja taiteen keinoin, edistää mahdollisuuksia osallistua kulttuurin ja taiteen kokemiseen ja tekemiseen. Huomioidaan eri ikäryhmät tasapuolisesti ja valitaan mahdolliset painopistealueet, kuten lastenkulttuurin vahvistaminen.	Ideoidaan uusia yhteistyömuotoja, joilla voidaan saada aikaan uusia kulttuurielämyksiä. Pyritään kehittämään uusia toimintatapoja ja –muotoja yhdessä 3. sektorin toimijoiden kanssa. Kunnan roolin vahvistaminen toimijoiden innostajana ja tukijana uusiin kokeiluihin sekä olla mukana ideoimassa sekä tukemassa. Pyritään matalankynnyksen tapahtumiin sekä tuomaan kulttuuria ja taidetta lähemmäs kuntalaisia sekä varmistamaan kulttuuritarjonnan saavutettavuus, tasapuolisuus sekä asukkaiden yhdenvertaisuus ikäryhmät huomioiden. huolehditaan, että tarjontaa on monipuolisesti kaikille ikäryhmille	Kulttuuripalvelut, vapaa-aikapalvelut, 3. sektori: järjestöt, yhdistykset, seurakunta	Tapahtumien kävijämäärät (lkm) ottaen huomioon elämäntaakan eri vaiheet, asiakaspalaute tai –kyselyt

Turvallisen ja sujuvan arjen tarjoaminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Sujuvan oppimispolun kehittäminen	Oppilashuoltotyön näkyväksi tekeminen. Koulukuraattori, terveydenhuolto, koulupsykologit Etsivä nuorisotyöntekijä ja työpaja löytämässä pudokkaita	Perusopetuksen tiimit, kunnan oppilashuollon hyödyntäminen	Koulupudokkaiden määrä (lkm)(väheneminen) etsivän ja työpajan asiakasmäärät (lkm)
Joustavan perusopetuksen aloittaminen syksyllä 2019	Eurajoelle sopivan toimintamallin suunnittelu, yhdessä kunnan muiden toimijoiden kanssa (mm. etsivä nuorisotyö ja työpaja). Sivistystoimi Yhteen oppilasryhmään mahtuu max. 10 oppilasta	Tila, opettaja, työparin palkkaus Toiminta yhteiskoulussa	Jopon oppilasmäärä (lkm) ryhmien täyttöaste %
Teknologian hyödyntäminen ikäihmisten arjessa sekä yhteisöllisyyden tuomat mahdollisuudet	Geroteknologian kotiin tuominen, henkilöstön koulutus. Vanhustenhuollon johto	Vanhustenhuollon henkilöstö	Turvateknologiaa käyttäneiden määrä (lkm)
Laadunvalvonta	Tyytyväisyyskyselyiden toteutus, poikkeamien seuranta, henkilöstön koulutus. Vanhustenhuollon johto	Vanhustenhuollon henkilöstö	Asiakas- /potilastyytyväisyyskyselyiden kokonaisuustytyväisyys väh. 4.0 poikkeamien lkm, koulutuspäivien määrä
Vedenhankinnan turvaaminen	Tekninen toimi	teknisen toimen henkilöstö	Vedenlaatu, vesikatkojen määrä (lkm) sekä kesto max. 4h
Ikääntyneiden osallisuuden ja toimintakyvyn tukeminen	Etsivä vanhustyö, verkostoyhteistyö, osallisuuden vahvistaminen. Poikkihallinnollinen yhteistyö, yhteistyössä kolmannen sektorin ja järjestöjen kanssa. Vertaisohjaajatoiminnan kehittäminen.	Voimaa vanhuuteen – verkoston hyödyntäminen (liikuntaraati, tehokuntosali, hyvinvointi/kuntosalikaveri jne)	Yksinäisyyttä kokevien henkilöiden lukumäärä (suuntaa antavat kyselyt), vertaisohjaajien määrä (lkm) asiakastytyväisyyskyselyt (joka toinen vuosi)

Kasvun ja vanhemmuuden tukeminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Oppilaiden hyvinvointitaitojen kasvattaminen osaksi koulujen arkea	Hyvää mieltä (alakoulu), elämäntaitojen vahvistaminen (valinnaisaine/yläkoulu). Mielenterveyden vahvistaminen (lukio).	Oppilashuoltohenkilöstö, varhaiskasvatus, perusopetus, yhteistyö kriisikeskuksen (mielenterveysseura) kanssa	Kouluterveyskysely, oppilaskäyntien määrä kuraattorilla (lkm) & koulupsykologilla (lkm)
Ennaltaehkäisevien toimintamallien hyödyntäminen	Varhaiskasvatussuunnitelmien ja oppimiskeskustelun hyödyntäminen, käytäntöön tuomisen merkityksen korostuminen	Kunnan muut toimijat, kunnan tarjoamat kerhotoiminnot jne.	Kunnan itsearviointi, myös ulkoinen arviointi -> Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi, joka arvioi varhaiskasvatuksen toimintaa)
Verkostoituvan Perhekeskusmallin kehittäminen	Kehittäminen, Kohtaamispaikkojen luominen (kolmas sektori), elämäntaari näkökulma, lapsivaikutusten arviointi. Voimaperhe –malli, ihmeelliset vuodet (lapsiperheiden kotipalvelu).	Terveystenhoito, varhaiskasvatus, koulutoimi, sosiaalitoimi Voimassa olevat resurssit, koulutusresurssit, Sote/Lape yhteistyö (Vastinparit), Neuvolat, koulupsykologit, MLL	Toimintamallin valmistuminen ja käyttöönotto. Lapset puheeksi –menetelmän koulutettujen henkilöiden lkm
Nuorten työllistymisen ja kouluttautumisen tukeminen peruskoulun ja lukion jälkeen	Nuorisotoimi, työpaja, etsivä nuorisotyö välineinä mm. kesätyöviikkojen järjestäminen. Alueen yritysten ja yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö.	Voimassaolevat resurssit mm. kesätyöpaikkatuki.	Kesätyöpaikkojen ja jaettavan kesätyöpaikkatuen määrä (lkm)(kasvava). Koulupudokkaiden määrä (lkm) (väheneminen)
Erytyslapsiperheiden tukeminen	Matalan kynnyksen Olkkari-toiminta Toimariissa. Arjen tukeminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, vertaistuki. Erytyspalvelut.	Erytyspalvelupäällikkö Kuntoutusohjaaja Toimarin henkilökunta	Kokoontumiskerrat 4 – 6 krt /vuosi
Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen	Kerhotoiminnan lisääminen ja yhteistyön vahvistaminen kolmannen sektorin kanssa -> kaikille nuorille harrastus. –Kolmannen sektorin rahallinen avustaminen.	OPH-hanke, kunnan muut resurssit Toiminta-avustus määrärahat.	Kerhojen määrä (lkm) kerhoja järjestävien koulujen lkm =levinneisyys, osallistujamäärä (lkm)
Feel Well –hankkeen juurruttaminen kouluarkeen	Toiminnallisuuden lisääminen koulupäivään. Koulujen rehtorit, vastuuopettaja	AVI –hankerahoitus, koulun resurssit	Toimintaa järjestävien koulujen lkm, kouluterveyskysely Mukana olevien koulujen toimet/selvitykset toiminnasta
Vertaissovittelu kouluissa	Kaikki kouluyksiköt kouluttautuvat vertaissovittelua ohjaavan	koulut, kuraattorit	vertaissovittelu käytössä kaikissa kouluissa

	henkilöstön jäsenen ja oppilaita mukaan vertaissovittelijaksi		vertaissovittelua ohjaavien henkilöstön lkm
Aamupalan syöminen rutiiniksi Eurajoella lasten & nuorten keskuudessa	Nuorten elinolututkimuksen mukaan n. 40% yli 14v. nuorista eivät syö aamupalaa. Pohditaan ratkaisuja kouluikäisiä aktivoimalla.	sivistys- ja vapaa-aikatoimi, oppilaat	"Eurajokelainen aamupala"-opas tms. valmiina
Vapaa-aikapalveluiden retket	Taataan tasavertainen mahdollisuus osallistua, oppia ja saada elämyksiä ohjatuilla retkillä	vapaa-aikapalvelut	retkien osallistujamäärät (lkm)

Yhdistysten osaamisen hyödyntäminen kuntalaisten aktivoinnissa

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Yhdistykset mukaan kaikkiin toimintaryhmiin	Työryhmissä mukana aina joku kolmannen sektorin edustaja Vertaisohjaajien ja vapaaehtoistyöntekijöiden hyödyntäminen toiminnoissa ammattilaisen rinnalla (ohjaus ja neuvontatyöt mm. liikuntaryhmissä, kulttuurikohteissa ja nuorten yökahvilatoiminnassa).	Kunta, yhdistykset Osaamisen hyödyntäminen huomioidaan avustuksissa	Yhteistyön tiivistyminen yhdistysten välillä, yhdistyskysely/yhdistysohjelman valmistuminen
Kumppanuusmallin kehittäminen	Tavoitteena kehittää kumpaakin osapuolta (yhdistykset + kunta) hyödyttävä kumppanuusmalli hyvinvointipalveluiden tuottamiseksi	kunta & yhdistykset (päävastuu vapaa-ajan asiakkuuspäällikkö)	kumppanuusmallin pilotointi
Työllistäminen yhdistyksiin	Kolmannen sektorin toimijoiden kehittäminen (kunta ja yhdistykset)	Työvoimaa yhdistyksille, työpajatoiminta, työllistämistoiminnan budjetti	työllistettyjen määrä (lkm) Toiminnan mitattava kehittyminen
Säännölliset yhdistysillat	Yhdistysiltojen järjestäminen kunnan eri kylissä ja toimintapisteissä	Kunta yhdistysiltojen koordinoijana	yhdistysiltoiminnan aloittaminen, järjestettyjen yhdistysiltojen lkm

Monipuolisten asumismahdollisuuksien mahdollistaminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Yhdyskuntarakentamisessa huomioidaan monimuotoinen rakentaminen ja erityistarpeet	Asuinympäristöjen kehittäminen esteettömiksi ja turvallisiksi, sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukeviksi. Vanhustenhuollon johto, poikkihallinnollinen liikenneturvallisuustyöryhmä.	Vanhustenhuollon osaaminen, ikäihmisten mukanaolo/osallisuus	Esteettömyyden kartoitus (mm. esteettömyyskävely), raskaampien palveluiden suhteellinen väheneminen (muistisairauksien lisääntyminen)
Erityisasumisen kehittäminen	Asumistarpeen kartoitus, asumismahdollisuuksien	Erityispalvelupäällikkö,	Laitoshoidon tarpeen ja kustannusten väheneminen.

	lisääminen. Monimuotoisen asumisen kehittäminen erityisryhmien tarpeisiin. Erityispalvelut.	Satakunnan sairaanhoitopiiri, yksityiset palvelujen tuottajat.	
Monipuoliset asumismahdollisuudet	Kaavoitus, maankäyttö ja koko kunnan kehittäminen. Tekninen toimi	tekninen ja ympäristötoimi, kunnanhallitus, ympäristölautakunta, kunnanjohtaja	myydyt ja vuokratut tontit asumiskäyttöön vuokrattavissa olevat tontit maapoliittisen ohjelman laadinta